

Килибаев А.А. *

доцент, М.Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
**РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ ӨСКЕЛЕҢ ҰРПАҚТЫҢ – ДАРА ЖОЛЫ
(ЖОО ТӘРБИЕ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНЕН)**

Автор корреспондент: ermek_bitabarov@mail.ru

Түйін: «Рухани жаңғыру – өскелең ұрпақтың ерекше жолы» мақаласында автор қазіргі Қазақстанның рухани құндылықтары туралы айқын көрінеді. Рухани жаңғыру-Жарқын болашақ жолындағы маңызды қадам. Мұны әрбір қазақстандық білуі тиіс. Бұл идеяны түсіну ғана емес, кеңінен насихаттау. Біздің Президентіміздің «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласы бойынша жазған бастамасы бірегей болып табылады, себебі осы мақалада қойылған міндеттерді іске асыру бізге жаңа жас ұрпақты болашақта бәсекеге қабілеттілікпен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Егер Қазақстанның өскелең ұрпағы туралы айтатын болсақ, мемлекет үшін жан-жақты дамыған жастардың басымдығы болып табылатынын атап өткім келеді, ол алдағы уақытта ұрпақтар сабақтастығы, мемлекеттің халықаралық аренадағы ұстанымын нығайту эстафетасын басқарады және жалғастырады. Сондықтан кез келген қазақстандық, тұтас ұлт сияқты, ХХІ ғасырға лайықты қасиеттер жиынтығына ие болуы керек. Компьютерлік сауаттылық, шет тілдерін білу, мәдени ашықтық сияқты факторлар әркімнің алға басуына сөзсіз қажетті алғышарттардың санатында.

Кілт сөздер: рухани құндылықтар, ұлт, жастар, өскелең ұрпақ, цифрлық білім

Жаһанданудың иірімінде кетпей, ұлттық бәсекеге қабілетті болу да елдің білім деңгейіне байланысты. Сондықтан білім беру жүйесін халықаралық биікке көтеру, әлемдік білім кеңістігіне ену еліміз дамуындағы басты мәселелердің бірі. Оның күрделі, маңызды шаруаның шешімін табуы ұстазсыз мүмкін емес. Елдің ертеңгі тізігінің ұстайтын ұрпақтың тәрбиесінде, сапалы білім деңгейі де ұстаз қолында.

Білім беру жүйесін, білім сапасын жақсартудағы ауқымды жұмыстардың бастау бұлағында Оңтүстік Қазақстан университеті де тұр. Оңтүстік Қазақстан университеті оңтүстік өңіріндегі ұстаздар ұстаханасына айналған оқу ордасының бірі. Бүгінгі таңда университет білім мен ғылым, мәдениет, тарих, өнердің басын біріктіріп, іргелі дамудың алғышарттарын жасауда. Білім алушы мүддесін басты орынға қойып, білім беруде озық ойлы ұстаздар күндіз-түні талмай еңбек етуде.

Елбасы тәуелсіздік таңы атқаннан бастап еліміздің білім беру саласына айрықша назарын аударып келеді. Білімді терең меңгерген мемлекеттің ғана басқа жұрттың алдына түсіп, топ бастап, әлемдік бәсекелестікте ұшар биікке шығатынын Елбасы әу бастан бағамдаған. Сондықтан да оның 25 жыл ішінде еліміздің білім беру саласын халықаралық стандарттарға сай жақындату, сәйкестендіру бағытында қаншама еңбектенгенін біз жақсы білеміз. Мемлекет басшысының үстіміздегі жылғы «Қазақстанның Үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекелестікке қабілеттілік» атты ел халқына арналған Жолдауында да білім саласына зор көңіл бөліп, оны дамыту, өркендету мәселесіне маңыз берген. Ел дамуының үшінші кезеңінде әлемдік бәсекеге төтеп беру үшін экономикалық жаңа модель қалыптастыру керек. Ал сол модельді жасайтын да, өркендететін де адам, осы себепті адами капиталдың сапасын жақсартып, жаңғырту қажет. Бұл мақсатты жүзеге асыру мақсатында жан-жақты біліммен қаруланған жастар керек. Елбасы аталған маңызды құжатта: «Біздің міндетіміз - білім беруді экономикалық өсудің жаңа моделінің орталық буынына айналдыру», - дей келе, білім мен оқыту бағдарламаларын, шәкірттің сыни ойлау қабілетін, өз бетімен іздену дағдыларын дамытуға бағыттау қажеттігін, ақпараттық-коммуникативтік технологияға негізделген білімді, қаржылық сауаттылықты арттырып, қалыптастыруға, ұлтжандылық қасиетті дамытуға баса назар аударып, көңіл қою керектігін атап айтқан. Расында да ақпараттық-коммуникативтік біліммен қаруланған, өз

ұлтын жан-тәнімен жақсы көретін ұлтжанды, адал, таза бұлақтай жеткіншектерді тәрбиелеу ұлт келешегінің кепілі. Бұл орайда мемлекет басшысының білімді, бәсекеге қабілетті, елжанды жастарды тәрбиелеп, қалыптастыру жөнінде айтқан ұсынысын өте орынды деп санаймын. Алдағы уақытта осындай үлкен мақсатты жүзеге асыру жолында белсенділік танытып, еселі еңбектенетін боламыз.

Қазақстан жаңа тарихи кезеңге аяқ басты: қазір рухани жаңғырудың, ұлттық сананың жаңғыруының бағыт-бағдарын айқындап, Елбасымыз айтқандай, революциялық емес, эволюциялық дамытын кезең. Мемлекетіміздің жаңғыру кезеңінде мемлекет пен дін қатынасының қазақстандық үлгісін жасақтау – жаңа белестерге жол ашып, көпконфессиялы қоғамымыздың тұрақтылығын сақтаудағы маңызды қадам. Сол себепті, оқу ордамызда Түркістан облысы «Дін істері» басқармасының мамандарының қатысуымен «ДІН ЖӘНЕ ҚОҒАМ» тақырыбына дөңгелек үстел өткізілді. Дөңгелек үстел барысында діни экстремизм идеологиясының қоғамда, әсіресе жастар арасында таралуы, миссионерлік қызметті реттеу, жасөспірімдерді заңсыз діни қызметке тарту және өзге де маңызды мәселелер кеңінен қаралды. Сондай-ақ, еліміздің тыныштығын бұзатын дәстүрлі емес діни ағымдағы ахуалдың дамуының негізгі үдерістері, дін саласындағы мемлекеттік саясатты дамытудың негізгі қағидалары мен басым бағыттары секілді мәселерді қамтыды. Елбасы Н.Назарбаев 2017 жылдың 12 сәуір күні жариялаған «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласында өткенге ой жүгіртіп, бүгінгі күннің аяқ алысын саралап, келешекке көз тастап, келешекке болашақты бағамдады. Қазақ қоғамында шешілуі тиіс қадау-қадау мәселелерді талқысына салып, шешілу жолдарын бірлесе талдауға шақырды. Табысты болудың басты факторы білім десек, Елбасымыз бәсекеге қабілетті болу үшін көп тілді білудің қажеттілігіне мысалдар келтірді. Мақалада тұтас ұлттың жігерін жанып, намысын қайраған Президент 2025 жылы латын қарпіне көшу туралы нақты тапсырмалар берді [1].

Бүгінде Елбасының бұл ұсынысын «Жаманның сүйенгені топ пен дүрмек» (Абай) деушілерден басқа ұлттың болашағын ойлайтын жұртшылық пен идеялы қауым өкілдері қызу қолдауда. 1926 жылы желтоқсан айында Қазақ Ақтау Комитеті және Халық ағарту комиссариатының ұйымдастыруымен кеңес өтіп, оның шешімімен 1929 жылдың 1 қазаннан бастап 1940 жылға дейін латын әліпбиінің елімізде қолданылғаны белгілі. 1993 жылы Анкарада Қазақстан, Өзбекстан, Қырғызстан, Әзірбайжан, Түркменстан, Түркия мемлекеттері ғалымдарының қатысуымен күллі түркі жұртына ортақ 34 әріптен тұратын үлгі қабылдап, бір-бірімен ақпарат алмасуды жеңілдету жолында даңғыл жол ашылған тұғын. Осыған орай Ұлттық Ғылым академиясының академигі Әбдуәлі Қайдарі 24 әріптен тұратын әліпби жобасын әзірлепті. Келешегі кемел жоспарды орта жолда қалдырмаған иісі түркітілдес мемлекеттердің ішінде Қырғызстан мен біздің елімізден басқасы латын қарпіін қолданысқа енгізіп те үлгерген болатын. Сондықтан 2025 жылға дейін әдебиет, мәдениет, саясат, эканомика, техника саласында жазылған мұраларымызды кириллицадан латын әліпбиіне көшіру күн тәртібіндегі өзекті мәселе екенін ескеріп 2017 жылдың 23-қыркүйегінде университет студенттерінің арасында «Латын әліпбиіне көшу заман талабы ма, әлде...» деген тақырыпта пікірталас сайысы өтті. Онда үлкендер үшін бірнеше ондаған жылдар бойы қолданылып келген әліпбиден қол ұзу қиын болса да жастар үшін еш кедергі болмайтынын атап көрсетті. Себебі, бүгінде әлеуметтік желі арқылы бір-бірімен латын қарпінде пікір алмасатындардың дені жастар екенін білеміз. Жас буынға тіл үйренуде де кедергінің болмайтындығын ғалымдар әлдеқашан дәлелдеп қойған. Латын әліпбиіне көшу арқылы біріншіден, түркітілдес елдер арасындағы әріп кедергісін жойып, мәдени қатынастардыңтамырын бекітіп, ғылым мен білім саласында өзара байланысты нықтап, бауырлас елдермен ортақ тарихи құндылықтарымызды терең жаңғыртып, әлемдік қоғамдастыққа кедергісі кірер едік. Екіншіден, бір атадан жаралған, бір ананың ақ сүтінен нәр алған түркі халықтарының бірлігі нығая түсіп, ана тіліміз әлемдік қоғамдастық қажет етіп отырған заманауи ақпарат тіліне айналар еді, - деген пікірлерін тастады.

«Отанды сүю - бабалардан мирас болған ұлы мұраны қадірлеу, оны көздің қарашығындай сақтау, өз үлесінді қосып, дамыту және кейінгі ұрпаққа аманат етіп табыстау деген сөз. Барша қазақстандықтардың жұмысының түпкі мәні-осы!», - деген Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев әрдайым қазақстандықтарды жарқын болашаққа қадам басқан еліміздің бірлігін бекемдеп, ұлы істер жолында ұлтты ұйыстыра білуге насихаттап келеді. Елбасымыздың республикалық «Егемен Қазақстан» газетінде жарияланған «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласында да осынау ойлар одан әрі тереңдетіле айтылып, нақты тапсырмалар, оларды іске асырудың тетіктері көрсетілген [2].

Қазақтар: «Отаның үшін тұр» деп бекер айтпаған. Патриотизм туған жерге, ауылға, қалаға және аймаққа деген сүйіспеншіліктен басталады. Сондықтан, Отан - бәрі жерге құлайтын, жұмыс істейтін және өлетін, көптеген адамдар мәңгілік өмір сүретін қасиетті орын ... Ол қайда жүрсе де жүрегінде өтпейтін жан жоқ. Отанға, оның мәдениеті мен дәстүрлеріне ерекше ықыласпен қарау шынайы патриотизмнің маңызды көріністерінің бірі болып табылады [3].

Бұл кез-келген ұлтты біріктіретін қауымдастық емес, ол ұлтты құрайтын мәдени-генетикалық кодтың негізі болып табылады. Ол «Атамекен» бейтаныс адамдарға бір қадам жасамай, ұрпағынан мұра етіп алды. Туған жердің әр шатқалдары мен жоталары, таулары мен өзендері өз тарихын баяндайды. Әрбір жер атауының төркіні туралы талай-талай аңыздар мен әңгімелері бар. Әрбір өлкенің халқына суықта пана, ыстықта сая болған, есімдері ел есінде сақталған біртуар перзенттері бар. Осының бәрін жас ұрпақ біліп өсуге тиіс», - деген елбасы Н. Назарбаев «Туған жер» деп аталатын бағдарлама ұсынған болатын. Осы мәселені де кеңінен қарастырып білім алушыларды туған өлкенің тарихи жерлерімен таныстыру мақсатында «Өлкетану» мәдени мұра бағдарламасы жүзеге асырылды. Бағдарлама қыркүйек-қараша айларында облысымыздың тарихи жерлері Түркістан-Отырар-Арыстанбаб, Шымкент-Кемеқалған, Шымкент-Ақмешіт-Домалақана, Шымкент-Сайрам-Мәртөбе, Ақсу-Жабағылы, Біркөлік, Сайрамсу, Қасқасу бағыттары бойынша жүзеге асырылды. 20-дан аса экскурсиялық бағыт бойынша 300-ге жуық білім алушы тарихи өлкенің тарихымен танысып рухани азық алды [4].

Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласында қазақ халқының өткен тарих жолдарында қалып қоймай, заманымыздағы басқа да мемлекеттермен тереземізді теңестіру үшін бізге жаңару керектігін айтты. Жаңғыру дегені ол тарихымызды артқа тастап, заман ағысына ілесіп кету дегені емес, керісінше, тарихымызды тереңінен танып, өзіміздің тегемізді, салт-дәстүрімізді сақтай отыра, заман ағымынан қалмау, яғни, дамып өркендеуіміз үшін көптеген өзгерістер енгізіп, көп жұмыстар істелуі тиіс. Осыған орай, рухани жаңғыру аясында 21-24 қараша аралығында білім алушылармен «Отырар» облыстық ғылыми-әмбебап кітапханасына, «Хакім Абай» мұражайына, Шымкент қаласының білім бөлімінің «Оқушылар сарайына» саяхат жасадық. «Өзгеру үшін өзімізді мықтап қолға алып, заман ағымына икемделу арқылы жаңа дәуірдің жағымды жақтарын бойға сіңіруіміз керек», - деген Елбасының сөзін басты қағида ретінде қарастырдық [5].

Сондай-ақ, білім алушылар өз мамандығына қатысты мекемелерге барып, тәжірибе алмасты. Білім алушылардың салауатты өмір салтын жақсарту, адам денсаулығының қымбаттылығын, өмір сүру үшін қажеттілігін, бағалы байлық екендігін түсіндіру барысында зиянды заттар мен әдеттердің ағзаға тигізетін әсерін ұғындыру. Денсаулық сақтауға тазалыққа, ұқыптылыққа, әдептілікке баулу, салауатты өмір салтын сақтауға тәрбиелеу мақсатында «Дені сау ұрпақ – жарқын болашақ» атты спорттық ойындар бойынша арнайы жарыстар ұйымдастырылды.

Татулықты – тұрақтылықты дамудың тұғыры еткен мемлекетіміз тәуелсіздіктің 26 жылдық мерекесін салтанатпен қарсы алды. Қас-қағым қысқа мерзімге толағай табыстарға жеткен мемлекетіміз үшін марқаямыз. Елбасымыз өткен жылғы халыққа арнаған дәстүрлі Жолдауында мемлекетіміздің мәңгілік темірқазығы болып танылатын «Мәңгілік Ел»

идеясын жариялаған болатын.Кезінде бабаларымыз «Мың жылға, түмен күнге жететін ұрпаққа өсиетіміді мәңгі тасқа бәдіз дедім» деп жазған еді.

«Біз жалпы ұлттық идеямыз – Мәңгілік Елді басты бағдар етіп, тәуелсіздігіміздің даму даңғылын Нұрлы Жолға айналдыру. Қажырлы еңбекті қажет ететін, келешегі кемел Нұрлы Жолда бірлігімізді бекемдеп, тер төгуіміз керек» деген Елбасымыздың сөзі халқымыздың келешегінің тарихи алғышарты [6].

Елбасының ұлтты ұйытып, жұртты жұмылдырып, елді елдікке біріктірген сарабал саясатын жүзеге асыруға атсалысып отырған Оңтүстік Қазақстан университеті келешегінің кемел, болашағының жарқын боларына бек сенімді.

Әдебиеттер тізімі:

- 1 Назарбаев Н.Ә. Тарих толқынында. Алматы: Атамұра, 1999. 25, 44, 52 беттер.
- 2 Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру. Егемен Қазақстан, 12 сәуір 2017ж.
- 3 Амирова Б.Ә. Этностық жансақ нанымдар: теориясы мен практикасы». Монография, 2009. С.151-191.
- 4 Аймагамбетов А.Б. Кросс-культурное исследование этнических стереотипов (на примере РК). Алматы, 2010.С.26.
- 5 Қойшыбаева Н.И., Жунисбекова Ж.А., Абитиярова А.А. Педагогикалық психология. Алматы: Нұрлы Әлем, 2017. 370 б.
- 6 Мәдени мұра.(Адамзат ақыл-ойының қазынасы). 10 томдық кітап сериялары, Алматы, 2005-2006.138-147 б.

Аннотация: В статье «Духовное возрождение – особенный путь подрастающего поколения» автор ярко выражается о духовных ценностях современного Казахстана. В связи с этим в рамках духовного возрождения со студентами выезжают в областную научно-универсальную библиотеку «Отырар», музей «Хаким Абай», «Дворец студентов» Управления образования города Шымкента. Мы должны впитать в себя позитивные аспекты новой эры», - сказал Президент. Студенты посещают учебные заведения, связанные с их специальностью, обмениваются опытом. Объяснять влияние вредных веществ и привычек на организм с целью улучшения здоровья учащихся, объяснять ценность здоровья человека, потребность в жизни, ценность жизни. Светлое будущее». У нас общая национальная идея - сделать Вечную Землю главным направлением и превратить проспект развития нашей независимости в Нурлы Жол. Мы должны укреплять наше единство и много работать над яркой и многообещающей «Нурлы жол», что требует кропотливой работы».

Summary: In article of spiritual revival is the special way of the younger generation the author expresses the spiritual values of modern Kazakhstan. The spiritual revival is an important step towards a better future. Every citizen of Kazakhstan must understand this. In this regard, within the framework of spiritual revival, students go to the regional scientific and universal library "Otyrar", the museum "Hakim Abai", "Palace of Students" of the Department of Education of the city of Shymkent. We must absorb the positive aspects of the new era, "the President said. Students visit educational institutions related to their specialty, exchange experiences. Explain the influence of harmful substances and habits on the body in order to improve the health of students, explain the value of human health, the need for life, the value of life. Bright future". We have a common national idea - to make the Eternal Earth the main direction and turn the avenue for the development of our independence into Nurly Zhol. We must strengthen our unity and work hard on the bright and promising Nurly Zhol, which requires painstaking work. "